

1861.

12. desemb.

81. Bréf dómsmálastjórnarinnar til stiptamtannsins yfir Íslandi, um borgun vaxta af ríkisskuldabréfum með rentuseðlum.

Eins og sjá má af meðfylgjandi skjölum, hefir fjárstjórnin í bréfi til dómsmálastjórnarinnar stungið upp á, að gjörðar sæu ýmsar ráðstafanir til, að vextir af hinum nýju ríkisskuldabréfum

hér eru að framan. Þá er frumvarpið var til fyrstu umræðu á fólksþinginu, fór C. W. Rimestad, ríkisdagsmaður, um það þessum orðum:

„Það hefir glatt mig mjög að sjá, að nú, þegar Björn Gunnlaugsson er orðinn gamall og hættur að geta unnið, er tekið svo mjög til greina hvað hann hefir afrekað, að hann fær eptirlaun, er koma nærri embættislaunum þeim, er hann hefir haft. Mér virðist að málefni þetta ekki geti mætt hinni minnstu mótsþyrnu, og eg skyldi ekki hafa tekið til máls, heldur látið mér nægja með það, sem hinu heiðraða þingi er kunnugt orðið af ástæðunum fyrir frumvarpinu, ef eg ekki hefði álitnið að það væri rétt vegna mannsins sjálfs, að hér í þingsalnum væri farið nokkrum orðum um málið, og einkum að berlega væri tekið fram, að menn kannist við hvað hann hefir gjört. Þessi maður hefir unnið verk, sem fádæmi eru að nokkur maður hafi mátt og vilja til að afkasta. Hver sem vill líta á landabréfið yfir Ísland, þenna stóra og merkilega ríkisluta, einsog það var áður en Björn Gunnlaugsson hóf hin erfðu ferðalög sín, er hann hélt stöðugt áfram í 18 ár, á ey, sem er nálega helmingi stærri en aðallönd hins danska konungsveldis, og sem er 4—5 sinnum stærri en Jótland, hann getur gjört sér hugmynd um hið mikla gagn, sem hann hefir unnið; því hann hefir mælt þetta afar fjöllótta land. Að visu var áður til uppdráttur yfir Ísland, og eg hefi sjálfur séð slíkan uppdrátt, er Ólsen hafði tilbúið með sinni vanalegu ástúðlegu léttúð, og sent síðan til Parísarborgar, og fékk hann þar nokkurskonar hrós; af þeim uppdrætti má sjá hvað Ísland var, en nú sést þar á móti hvað það er af þeim uppdrætti, sem hið íslenska bókmentafélag hefir gefið út og gjörður er úr efni því, er Björn Gunnlaugsson hefir safnað; sá uppdráttur er mjög svo ólíkur þeim, er menn áður höfðu. Enginn mun nú bera á móti því, að sú þekking á landslagi og ásigkomulagi Íslands, sem Björn Gunnlaugsson hefir útvegað oss, sé þýðingarmikil bæði fyrir visindin og svo í daglegu lífi,

með rentuseðlum (Coupons - Obligationer), er heyra til hinum 1861.
 föstu ríkisskuldum konungsveldisins, og ávallt hljóða uppá þann, 12. desemb.
 er þau hefir í höndum, verði borgaðir úr jarðabókarsjóðnum á
 Íslandi, án þess þeim sé sérstaklega ávísað í hvert skipti, og hefir
 fjárstjórnin í þessu efni beiðzt aðstóðar dómsmálastjórnarinnar.

Með því nú dómsmálastjórninni ekki virðist vera neitt til
 fyrirstöðu ráðstöfunum þeim, sem fjárstjórnin hefir stungið upp
 á, skal hér með skorað á yður, herra stiptamtmaður, að birta
 landfógetanum efni bréfs þess, sem að ofan er getið, og skipa
 fyrir um útborgunina svo sem með þarf, og að öðru leyti gæta
 þess, að farið sé eptir því, sem ákveðið er í bréfinu.

Fylgiskjal.

**Bréf fjárstjórnarinnar til dómsmálastjórnarinnar,
 dagsett 25. októbermánaðar 1861, um borgun vaxta
 af ríkisskuldabréfum með rentuseðlum.**

Til fjárstjórnarinnar hefir komið bænarskrá um, að borgaðir
 verði úr jarðabókarsjóðnum á Íslandi vextir af fimm nýjum
 ríkisskuldabréfum með rentuseðlum, að upphæð 1300 rdl., er
 heyra til hinum föstu ríkisskuldum konungsveldisins; en þetta hefir
 vakið athuga fjárstjórnarinnar á því, hvort ekki mundi mega koma
 á sama fyrirkomulagi við jarðabókarsjóðina á Íslandi og Færeyj-
 um, eins og við aðra sjóði í konungsveldinu, þar sem borgaðir

fyrir Íslendinga sjálfa og fyrir stjórnina hér í Danmörku, jafnvel
 þó uppdráttur hans, sem vonlegt er, ekki geti jafnast á við upp-
 drætti þá, sem landmælingaráðið (Staben) hér býr til. Þetta liggur
 i augum uppi, en eg skal aðeins leyfa mér að benda hinu heiðr-
 aða þingi á að hugleiða, hvað það mundi hafa kostað, ef menn,
 sem til þess hefðu verið skipaðir, og fengið borgun úr ríkissjóði á vana-
 legan hátt, hefðu átt að vinna verk það, er hann hefir unnið. Til
 þess mundi hafa orðið að verja afar miklu fê; en þar á móti fekk
 Björn Gunnlaugsson aðeins þenna eina dal um daginn til að ferð-
 ast með um landið (enginn hefði getað komizt af með þetta, nema
 hann væri Íslendingur og hefði til að bera nægjusemi Íslendinga),

1861. eru vextir af ríkisskuldabréfum til innlausnar rentuseðlum, þegar 12. desemb. gjalddagi þeirra er kominn, án þess þeim sé sérstaklega ávísað. Ef dómsmálastjórninni ekki virðist vera neitt þessu til fyrirstöðu, þá biður fjárstjórnin um, að hlutaðeigandi stiptamtmaður og amtmaður verði látnir birtalandfógetunum á Íslandi og Færeyjum það, sem nú skal greina, þeim til leiðbeiningar og eptirbreytni: Samkvæmt meðfylgjandi auglýsing 22. septemberm. 1859 er fjárstjórnin farin að gefa út 8 flokka af skuldabréfum, er heyra til hinum föstu ríkisskuldum konungsveldisins, og er svarað af 4 af hundraði í vöxtu, en flokkarnir eru: Litr. K að upphæð 1000 rd., Litr. L 500 rd., Litr. M. 200 rd. og Litr. N. 100 rd. á dönsku, og Litr. R að upphæð 1000 rd., Litr. S 500 rd., Litr. T 200 rd. og Litr. U 100 rd. á þýzku; einnig er fjárstjórnin farin að gefa út fjóra flokka af skuldabréfum á dönsku máli, er heyra til ríkisskuldum konungsríkisins Danmerkur, og svarað er af í vöxtu 4 af hundraði, en þeir flokkar eru: Litr. B. að upphæð 1000 rd., Litr. C. 500 rd., Litr. D 200 rd. og Litr. E 100 rd. Öll þessi skuldabréf eiga ávallt að hljóða upp á þann, er þau hefir í höndum; með þeim eru rentuseðlar, er eiga gjalddaga 11. júnímánaðar og 11. desembermánaðar á ári hverju. Af hverjum af þessum tólf flokkum af rentuseðlum fylgja bréfi þessu sem sýnishorn tveir seðlar, sem búið er að ónýta, einn handa hverjum landfógeta. Í rentuseðlunum er þess getið, á hverjum gjalddaga hvern þeirra skuli borga. Fyrst um sinn undirskrifar W. Thellemann þá rentuseðla, sem hljóða upp á 20 rd. og 10 rd., og P. Stolpe þá, er hljóða upp á 4 rd. og 2 rd. Þess ber að gæta, að undir letrinu á rentuseðlunum eru

og síðar 100 rd. á ári í viðbót úr ríkissjóði. Þetta er allt það, sem þessi maður hefir fengið fyrir að mæla land, sem er 1860 ferhyrningsmílur að stærð, og það fyrir verk, sem er jafn vandlega afhendi leyst og hann hefir gjört. Mér virðist því, að jafnvel hefði verið ástæða til að fallast á frumvarp stjórnarinnar, þó það hefði farið enn lengra og ákveðið hærri eptirlaun, til þess elli Bjarnar Gunnlaugssonar gæti orðið áhyggjulaus; en frumvarpið er reyndar gott eins og það er, og eg gjöri mér í hugarlund, að enginn í þessum sal muni greiða atkvæði móti því".

lituð stryk, rauð stryk á þeim, sem hljóða upp á 20 rd., gul á þeim sem hljóða upp á 10 rd., blá á þeim, sem hljóða upp á 4 rd., og grá á þeim, sem hljóða upp á 2 rd. Í strykum þessum er gjalddaginn settur með hvítu letri á undan undirskriptinni; þannig er t. a. m. gjalddagi í desembermánuði 1861 táknður með „D 1861“.

Landfógeta skal boðið að innleysa hvenær sem vera skal eptir að gjalddagi hvers seðils er kominn, rentuseðla þá, sem komið er með til hans til innlausnar, án þess ítreka þurfi slíkt boð í hvert skipti. Á þá seðla, sem búið er að innleysa, skal þegar í stað setja innlausnar-merkið, en það er: X, skal það sett þvert yfir letrið á seðlinum, og vinstra megin við merkið hið sérstaklega merki þess sjóðs sem borgað er úr, en þetta merki skal vera „I 1“ fyrir jarðabókarsjóð Íslands, og „F 5“ fyrir jarðabókarsjóðinn á Færeyjum. Fjárstjórnin vonast eptir, að landfógetinn gæti þess svo vandlega, sem vera ber, að ekki verði innlestir við jarðabókarsjóðinn falsaðir rentuseðlar. Enn hafa ekki þessháttar rentuseðlar komið fram hér á landi, og það er vonandi, að ekki verði hægt að búa þá til svo líka hinum rættu, að það villi menn; en sökum fjarlægðarinnar kynni svo að fara, að sá, sem byggi til falsaða rentuseðla, tæki það ráð að reyna að fá þá borgaða úr jarðabókarsjóðnum.

Þá rentuseðla, sem búið er að borga, skal til færa í sérstökum kafla í reikningi landfógeta yfir vöxtu þá, er hann á hverju fjárhagsári borgar af ríkisskuldunum, og yfir það af ríkisskuldunum sjálfum, sem hann borgar út; skal raða þeim eptir gjalddaga, eptir því í hverjum flokki þeir eru, og hver tala er á þeim. Í stað þess, að stiptamtmaðurinn yfir Íslandi og amtmaðurinn yfir Færeyjum, þegar aðrir vextir eru greiddir, býður landfógeta að greiða þá úr sjóðnum, ber hinum sama embættismanni, að því er snertir rentuseðla, að veita samþykki til borgunarinnar, eptir að hún hefir átt sér stað; slíkt samþykki má veita um lok hvers fjárhagsárs í einu lagi fyrir allt það, sem borgað hefir verið það ár; og skulu embættismanni þessum sýndir þeir rentuseðlar, er borgaðir hafa verið.

1861. Þetta biður fjárstjórnin um, að einnig verði birt stiptamt-
12. desemb. manni og amtmanni, þeim sjálfum til leiðbeiningar¹.

1) Við skuldabréf þau, sem hér er um rætt, eru áfastir rentuseðlar til júní-gjalddaga 1871, að þeim gjalddaga meðtöldum, og má klippa seðlana af, eptir því sem menn óska að fá vöxtu borgaða af skuldabréfunum; skal þá farið með seðlana til landfógeta, sem borgar vöxtu þá, er þeir hljóða upp á, en honum séu fengnir seðlarnir, en skuldabréfin sjálf þarf eigi að sýna honum.

Sýnishorn af rentuseðli:

(hljóðandi upp á vöxtu af skuldabréfi, sem er að upphæð 200 rd. á júní-gjalddaga 1871).

„Litr. M 4 Rd.

No. 11. Juni 1871.

Mod Aflevering af denne Renteanvisning udbetale det danske Monarchies Finantser af ovennævnte Obligation et halvt Aars Rente til 11. Juni 1871 med Fire Rigsdaler Rigsmønt.

J. 1871.

P. Stolpe.”

Útlegging: Þegar þessi rentuávisun er afhent, verða af fê hins danska konungsveldis greiddir í vöxtu af ofangreindu skuldabréfi fyrir hálft ár til 11. júní 1871, fjórir ríkisdalir ríkismyntar.